

лонии в Бесарабия. То съдейства за развитието на културния и просветен живот на бесарабските българи.

Първите документи, свързани с учредяването на Кишиневското общество, датират от януари-март 1869 г. Те отразяват руските интереси за борба срещу разпространението на западните пропаганди в българските земи. Сред тях особен интерес представлява "Записка за дейността на западните пропаганди в България и противодействието на тях чрез разпространението на нравствено-религиозно образование сред българите".³ От друга страна Кишиневското общество подпомага дейността на Комратското централно бесарабско българско училище и на Киприяновия манастир край Кишинев.

След Кримската война /1853-1856 г./ П. Калянджи и Ив. Ст. Иванов създават Бесарабско българско попечителство, което формира през 1862 г. Комратското централно училище, получило признание през 1868 г. от руското правителство. Училището се заема да подготвя български учители и свещеници и да съставя и разпространява български учебници и учебни помагала в бесарабските колонии. През 1869 г. то е посетено от делегация от Болград в състав: Добри Войников /в. "Дунавска зора"/, Ив. Мънзов /в. "Тъпан"/, П. Тодорович /Болградската гимназия/ и В.Д. Стоянов/Българско книжовно дружество/, за да види неговата работа и да запознае българската общественост с нея.⁴ По този начин Комрат става втори български културен център в Бесарабия, след Болград.

През 70-те години руското правителство прави опит за унищожаване българския характер на Комратското централно бесарабско училище. Тогава П. Калянджи и Ив. Ст. Иванов, подкрепени от П. Оджаков, се борят да се запази преподаването на български език. В тяхна помощ идват монасите Козма Зографски и Теодосий Зографски от Киприяновия манастир, като стават учители в Комрат.⁵ П. Калянджи укрепва също дейността на Книжовното дружество в колонията, опирайки се преди всичко на Димитър Благоев, тъй като Васил Друмев е вече в Браила като деец на Българското книжовно дружество.⁶ Когато се създава Кишиневското общество за грамотност, В. Друмев се включва към неговата дейност, а П. Оджаков става секретар на обществото, напускайки Комрат. Работата в Централното бесарабско българско училище се поема от Теодосий Зографски, деец на Кишиневското общество.⁷

Кишиневското общество за грамотност се издържа от Киприяновия манастир, един от най-богатите манастири, подвластни на Зографския манастир⁸ Той заедно с Добровецкия манастир край Яш и земите между Измаил-Тулча - Киликия - Сулина представляват зографски имоти. През 1869 г. Козма Зографски създава в Кишинев българска семинария, която е подчинена на политиката на Кишиневското общество за подготовка на български свещеници за бесарабските колонии и българските земи.⁹

В българските земи Кишиневското общество провежда политика, отговаряща преди всичко на интересите на Зографския манастир. Когато през 1871 г. руското